

Шановні друзі!

Доброю ознакою сьогоднішнього дня є проведення цього заходу, на якому ми присутні в рамках проведення щорічного Покровського ярмарку. Краще щоб ознакою ярмарку було не кількість випитого і спожитого, а цивілізоване спілкування виробника і продавця. Дійсно зміни в нашому житті багато в чому залежать від нас самих, як це поставлено в самій назві форуму.

Основою розвитку міста є міцна фінансова база, яка формується за рахунок підприємств, організацій і окремих громадян у вигляді платежів до бюджету.

Всім відомо, що рівень життя залежить від того наскільки ми добре і ефективно господарюємо, скільки виробляємо продукції і скільки ми споживаємо власно-виробленої продукції. Адже основний інвестор в розвиток виробництва є сам український народ.

Хочу об'єктивно оцінити стан економіки і тенденції в розвитку підприємництва, не порушивши право підприємств на нерозголошення даних про їх діяльність. Об'єктивна картина буде не за короткий період, а на протязі 10-15 років.

Якось історично склалось, що коли ми говоримо про економіку і промисловість Ніжина то в першу чергу говоримо про НВК «Прогрес», Завод «Ніжинсільмаш», «Механічний завод».

Проте сьогодні ситуація змінилась і сьогоднішню картину визначають інші тенденції.

Розглянемо кількісний склад суб'єктів господарювання.

На обліку в місті Ніжині обліковується 807 юридичних осіб і 4350 фізичних осіб. З них економічно активних юридичних осіб 133, фізичних осіб 2500. Показники росту суб'єктів господарювання говорить про економічну активність і привабливість регіону.

Як справи з цього напрямку в м. Ніжині?

Останні десять років можна розділити на два етапи: до середини 2008 року коли почалась криза і від 2009 до цього часу.

З початку про вразливу категорію – підприємців фізичних осіб.

Я назвав цифру 4350 зареєстрованих приватних підприємців.

Так в період 2007-2008 роках в середньому за місяць відкривалось вдвічі більше підприємств фізичних осіб ніж закривалось (60 проти 30). З початком кризи в 2009 році вирівнялась цифра (37,8 проти 36) і з 2010 року закривається більше ніж відкривається. Ця тенденція збереглась і на сьогодні (за 9 місяців в середньому за місяць відкривалось 26 закривалось 37).

По юридичних особах картина менш контрастна і за 2013 і 2014 роки в середньому за місяць реєструється на 2 СПД більше ніж закривається (6 проти 4 і 4,5 проти 3,9).

Проте по юридичних особах мабуть визначальним є не кількість суб'єктів господарювання, а їх обсяги і величина доданої вартості, що створюється.

Тут потрібно визнати, що нами втрачені як окремі підприємства, так і цілі галузі.

Мабуть серед найбільших втрат зазнала будівельна галузь. Як у виробництві будівельних матеріалів так і саме будівництво. Це не стільки від відсутності потреби, як через відсутність коштів.

Не менші втрати і в переробці продукції сільського господарства. В Ніжині збанкрутував Завод продтоварів, Пивзавод. В районі зупинився м'ясокомбінат і молокозавод працює як прийомний пункт молока. В дуже складному стані Ніжинський КХП. Чому я говорю і про районні підприємства? Тому що вони в Ніжині, там працюють ніжинці і вони сплачують податки з доходів фізичних осіб і плату за землю до міського бюджету.

Практично зникли автотранспортні організації.

Трохи про позитив.

Як говорять, що місце не може бути пустим.

Так торгівля і транспортне обслуговування забезпечується приватними підприємствами.

Є хороші приклади коли приватні підприємці добре наладили виробництво і обсяги цього виробництва обумовили перехід їх у юридичні особи.

Такими юридичними особами є ТОВ «Ніжинський хлібобулочний комбінат», ПП «Кур'єр», ТОВ «Метекол», ТОВ ПКФ «Інжен», ТОВ Інженерний центр «Імпульс» та інші суб'єкти.

Обсяги виробництва

Аналіз обсягів продаж (дані взяті із декларації з податку на прибуток по місту і району) свідчить що починаючи з 2007 року при обсягах 604 млн. грн. підприємства щорічно нарощували продаж на 10-15% до 2012 року включно. У 2013 вони знизились із 988 млн. грн. до 983 млн. грн. тобто на 5 млн. грн.

Тобто незважаючи на кризові явища в цілому до 2013 року обсяги зростали.

Податки

Діаграми.

По місту Ніжину аналізується група із 14 підприємств по обсягах виробництва.

Це: НВК «Прогрес», ПАТ «Механічний завод», ПАТ «Ніжинсільмаш», УТОС, ДП НРЗІО, ТОВ «Метекол», ПП «Техно-Т» в групі виробників, харчовики: ПАТ «Ніжинський хліб», ПАТ «Жиркомбінат», ТОВ «Ніжинський хлібобулочний комбінат», і інші підприємства ПрАТ «Ніфар», ПП «Кур'єр», ПрАТ «Ніжинський цегельний завод» і ТОВ «Аспект-Поліграф».

Ця група за січень-серпень 2014 року приростила в цілому виробництво на 67,1 млн. грн. Здавалося б добре. Проте приріст досягли менше половини підприємств, з них найбільше ПАТ «Ніжинський жиркомбінат» на 77,6 млн. грн. або майже втричі, НВК «Прогрес» на 9,041 млн. грн. Зменшили обсяги ПАТ «Ніжинський механічний завод», ПП «Техно-Т», ПАТ «Ніжинський хліб», ПрАТ «Ніфар». Досить тривожний сигнал: ПАТ «Ніжинський хліб» виробляє продукцію що щоденно потрібна жителям. На ПАТ «Механічний завод» прийшов новий власник.

Такий приріст по перших двох підприємствах забезпечив їм першість серед підприємств виробників по обсягу виробництва. При тому, що ПАТ «Ніжинський жиркомбінат» в два з половиною рази перевищує обсяги НВК «Прогрес».

Окремо про малий бізнес.

У місті станом на 01.09.2014 зареєстровано 202 суб'єкти малого підприємництва. Станом на 01.01.2014 року кількість підприємств була дещо більшою і дорівнювала 233 суб'єктам малого підприємництва. У розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення кількість малих підприємств у продовж 2012-2013 років була незмінною і становила 32 одиниці.

Аналізуючи кількість середніх підприємств на 10 тис. осіб наявного населення, слід відмітити, що протягом останніх років їх кількість зменшилась з 4 підприємств у 2012 році до 3 підприємств у 2013 році. Середній показник по Чернігівській області дорівнює 4 середніх підприємства. У місті станом на 01.09.2014 здійснюють виробничу діяльність 24 середні підприємства. Порівнюючи з початком року кількість підприємств зменшилась на одну одиницю.

У розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення кількість малих підприємств у продовж 2012-2013 років була незмінною і становила 32 одиниці. Середній показник по області складає 54 одиниці.

Відбувається зменшення кількості діючих суб'єктів підприємницької діяльності фізичних осіб - підприємців. Станом на 1 вересня 2014 року в місті діє 4756 фізичних осіб – підприємців, що на 1091 менше, ніж на початок реалізації міської Програми розвитку малого підприємництва на 2013-2014 роки.

За підсумками першого півріччя 2014 року кількість зайнятих працівників на малих і середніх підприємствах району становила 8011 осіб. Проти показника 2012 року вона зменшилась на 525 осіб, або на 10,6 %.

Станом на 01.07.2014 року у трудових відносинах з підприємцями-фізичними особами перебуває 1658 особи, що на 1,1 % менше, ніж у 2013 році.

Середньомісячна заробітна плата на малих підприємствах міста у 2013 році за статистичними даними становить 1839 грн., що на 15,5 % більше відповідного показника 2012 року (1240 грн.). Середньомісячна заробітна плата на середніх підприємствах міста у 2013 році за статистичними даними становить 2252 грн., що на 13 % більше відповідного показника 2012 року (1721 грн.). Середньомісячна номінальна заробітна плата по місту складає 2556 грн. Тому це недостатній рівень заробітної плати, в свою чергу свідчить про те, що стимулювання праці на підприємствах переплітається з тіньовою економікою.

За видами економічної діяльності традиційно найбільшою є частка підприємств, які діють у сфері торгівлі та надання послуг.

Найбільший відсоток від діючих малих підприємств (станом на 01.07.2014 року) 42,4% - працює у сфері надання послуг, 28,8% - займаються виробничою діяльністю, 23,7% - працюють у сфері торгівлі, 5,1% - діють у галузі сільського господарства.

На відміну від юридичних осіб, кількість фізичних осіб-підприємців, що працюють в сфері торгівлі значно більша і становить 70,3% від загальної кількості, надають послуги – 25,2%, займаються виробничою діяльністю – 4,1%, в галузі сільського господарства – 0,4%.

Окремо хочеться сказати про вклад підприємств у формування місцевого і державного бюджету.

Діаграми.

Нами проаналізовано вклад у формування зведеного бюджету (державний та місцевий бюджети) за 6 місяців 2014 року.

Очолює список Управління освіти Ніжинської міської ради потім Спец-авіазагін, ТОВ «Лакс», ПАТ «Ніжинський хліб», ДП НВК «Прогрес».

По вкладу у формування місцевого бюджету очолює список знову ж таки Управління освіти Ніжинської міської ради, слідуючи: Спецавіазагін, ДП НВК «Прогрес», НДУ ім. М.Гоголя, Ніжинська Дистанція сигналізації та зв'язку, Ніжинська дистанція колії ПЗЗ.

Обсяг виробництва не завжди визначають роль підприємства у формуванні бюджету. На це значний вплив має доля експорту в загальній долі реалізації.

Ці обставини обумовили, що ПАТ «Ніжинський жиркомбінат» як експортер при найбільших обсягах реалізації не входить у десятку найбільших платників податків.

Серед основних донорів місцевого бюджету відзначився лише один виробник - ДП НВК «Прогрес».

Висновки, що можна зробити із наведених даних, що не виробничі підприємства формують благополуччя місцевої громади.

Формування бюджету

Популярною темою для спорів є надання прав місцевим громадам і самодостатність бюджету міста. Як у Ніжині з цього питання?

Наскільки спроможні підприємства і підприємці забезпечити бюджет м. Ніжина. Для прикладу у 2014 році (плановий обсяг бюджету він близький до фактичного), на рік складає 144,3 млн. грн.

Доходна частина складається із власних доходів в розмірі 73,4 млн. грн., в т. ч перший кошик (на утримання бюджетної форми 59,5 млн. грн.) і дотації з державного бюджету 70,8 млн. грн.

Тобто май же половина коштів в бюджеті це дотаційні кошти.

Можна чути що багато коштів у вигляді податків централізується до державного бюджету. За даними податкової служби по місту Ніжину (в районі інше співвідношення) в загальній сумі сплачених податків 75% це доходи місцевого бюджету і 25% - доходи державного бюджету.

Таким чином, навіть зарахувавши 100% зібраних коштів до місцевого бюджету наші платники не забезпечили б потреби громади м. Ніжина.

Хочу зробити короткі висновки.

Із початком кризи економічна ситуація в економіці м. Ніжина погіршилась. Зменшується кількість підприємств, немає росту кількості юридичних осіб.

В галузі виробництва визначальними є не підприємства складного машинобудування, а переробні підприємства (ПАТ «Жиркомбінат»).

В останні два роки валові доходи підприємств незважаючи на інфляційний чинник знижуються.

Визначальну долю в доходах місцевого бюджету займають платежі бюджетних установ, а не підприємства, що створюють додану вартість.

Економіка м. Ніжина із тим сучасним рівнем розвитку не може повністю забезпечити фінансовим ресурсом місцеву громаду.

Тому міська рада бачить єдиний шлях - це розвиток виробництва, легалізація заробітної плати через створення умов для ведення бізнесу.

Один з чинників – розвиток малих підприємств.

Аналіз даних профілю суб'єктів підприємницької діяльності свідчить про домінуючу торгівлю, коли водночас деяких видів послуг недостатньо, зокрема готельних послуг, або ж взагалі немає (прокату речей, хімчистки тощо). Іноді пропозиція деяких послуг перевищує попит, наприклад, роздрібна торгівля. Історичні пам'ятки міста могли б більш ефективно використовуватись для залучення туристів, адже туризм є однією з найбільш динамічних і конкурентних галузей.

Зважаючи на те, що питома вага малих підприємств виробничої сфери в загальній їх кількості знаходиться на рівні 30 відсотків (і по Чернігівській області також) та відповідно до ЗУ «Про затвердження загальнодержавної програми розвитку малих підприємств» пріоритет необхідно надавати створенню малих підприємств, що займатимуться виробництвом.

Міська рада робить певні кроки: функціонує “гаряча лінія” для підприємців, найбільш перспективні бізнес-плани суб'єктів господарювання міста, які передані обласному Фонду підтримки підприємництва з метою надання інформації зацікавленим інвесторам.

Відповідно до Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» в місті працює дозвільний центр.

Подальше удосконалення діяльності дозвільного центру, покращення якості його послуг та зменшення часу, який підприємці витрачають на отримання дозвільних документів, залишається на сьогодні одним із найважливіших завдань міської ради.

На сайті міської ради розміщений та сформований розділ «державний адміністратор» з підрозділами: «законодавство з питань дозвільної системи у сфері господарської діяльності», «інформаційні картки з видачі документів дозвільного характеру», інформація про державних адміністраторів, адреси електронної пошти. Дана інформація вивішена на інформаційному стенді у приміщенні міськвиконкому.

І безумовно важливим напрямком є поживавлення роботи наших великих підприємств, завантаженість яких сягає тільки 20-30%.

Дякую за увагу!

Ніжинська ОДПІ (офіс)

1

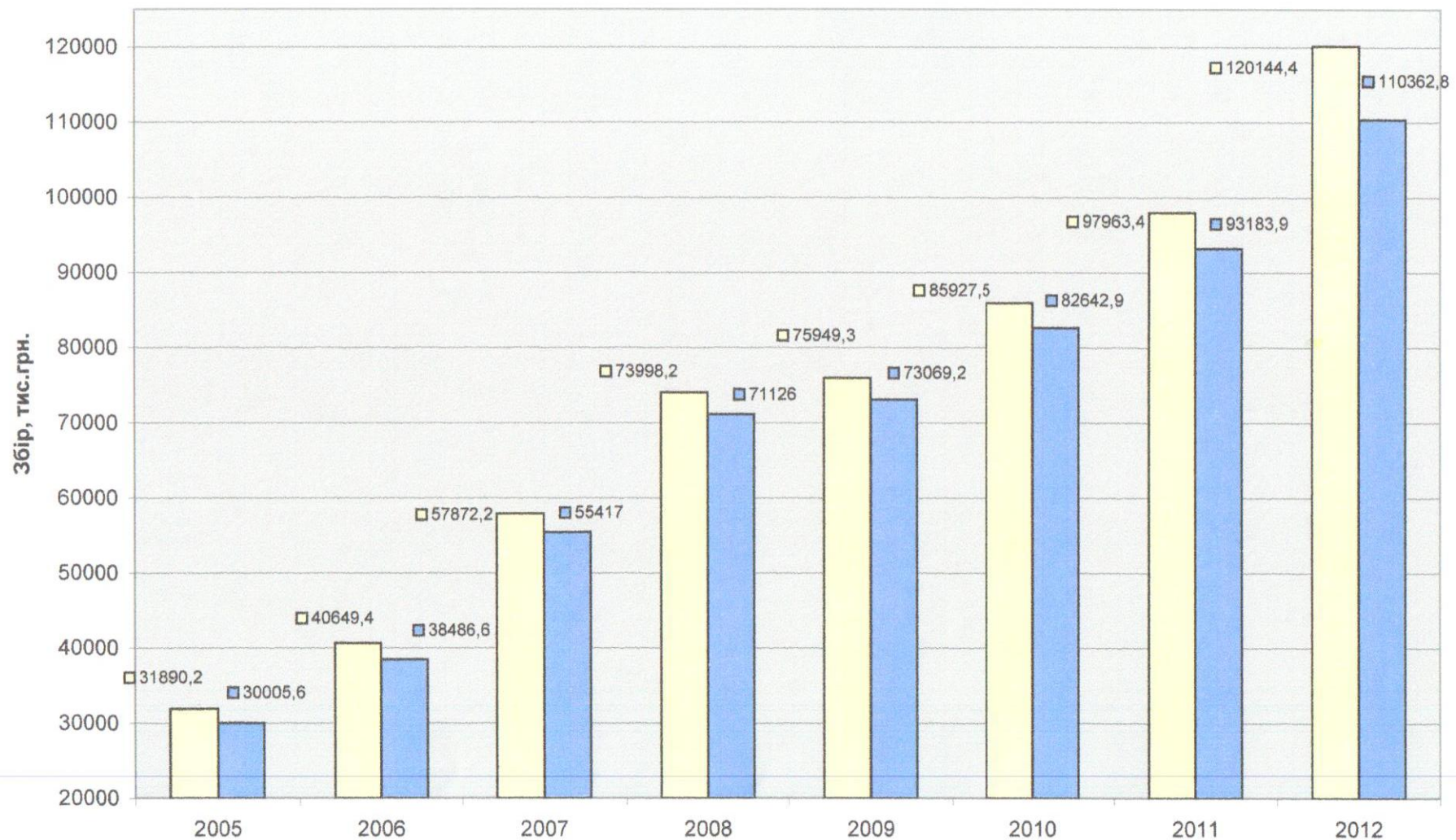
Динаміка наповнення державного бюджету (всього/загальний) за 2005 - 2012 роки

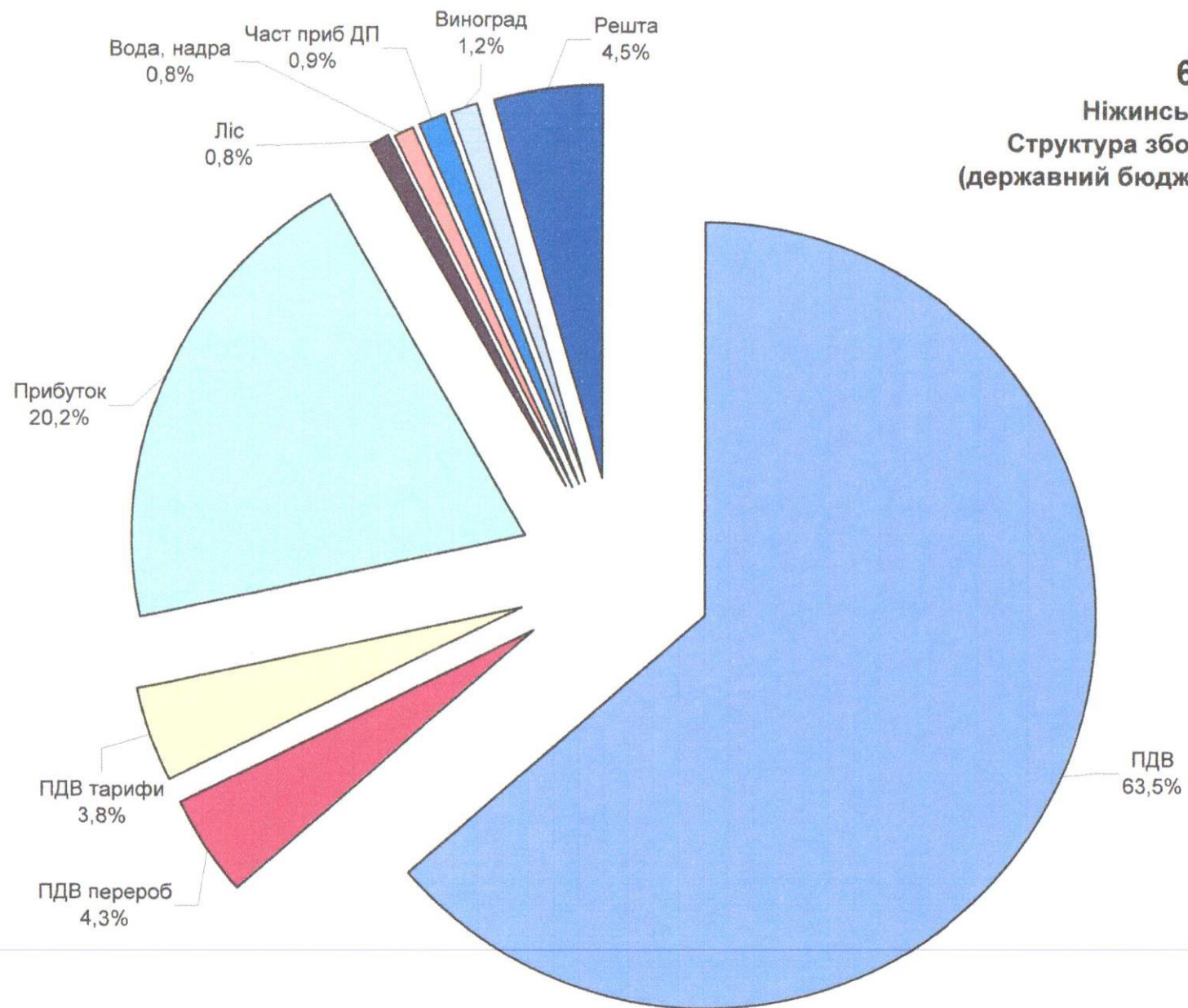

Ніжинська ОДПІ (офіс)

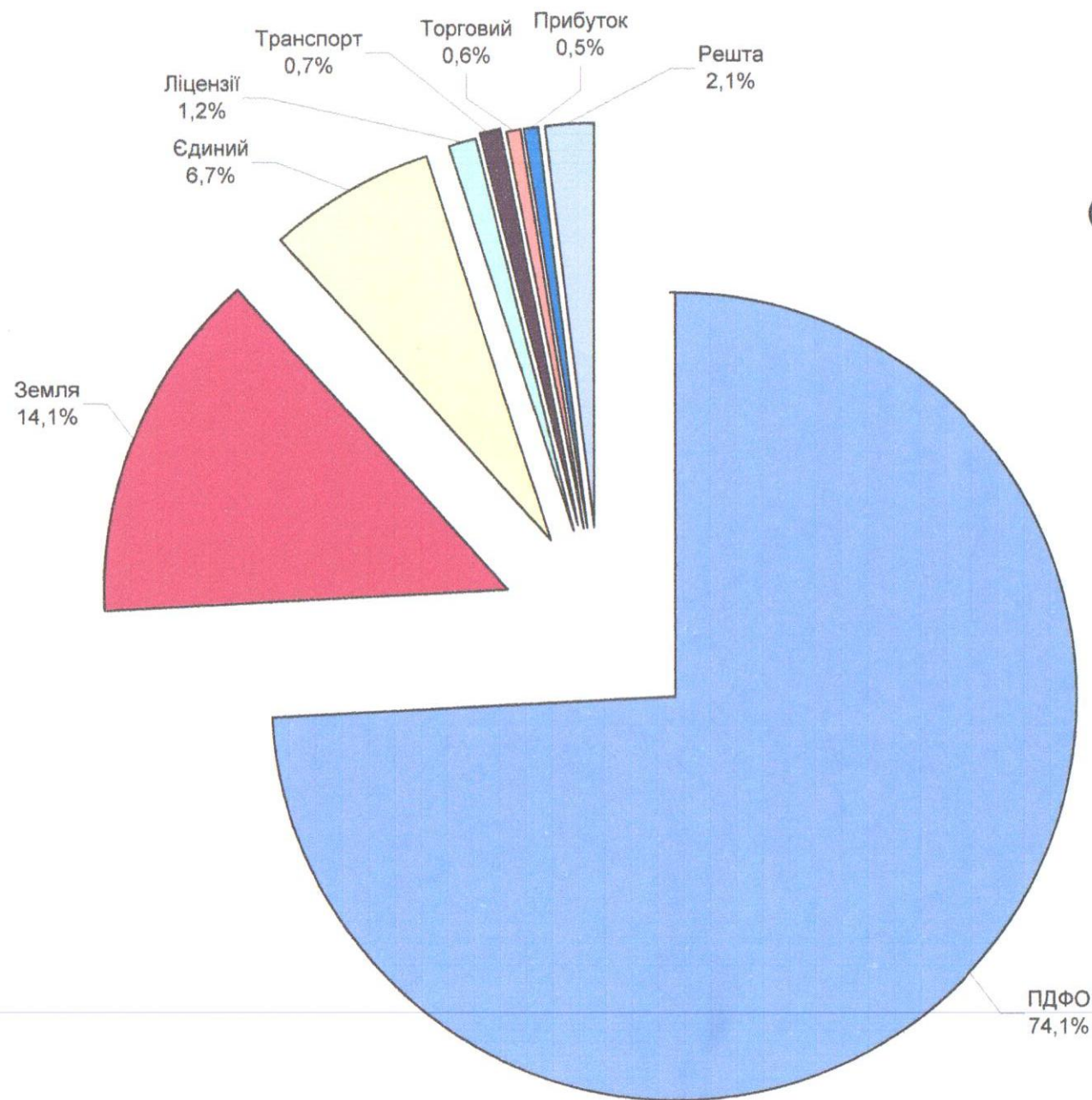
2

Динаміка наповнення місцевого бюджету (всього/загальний) за 2005 - 2012 роки

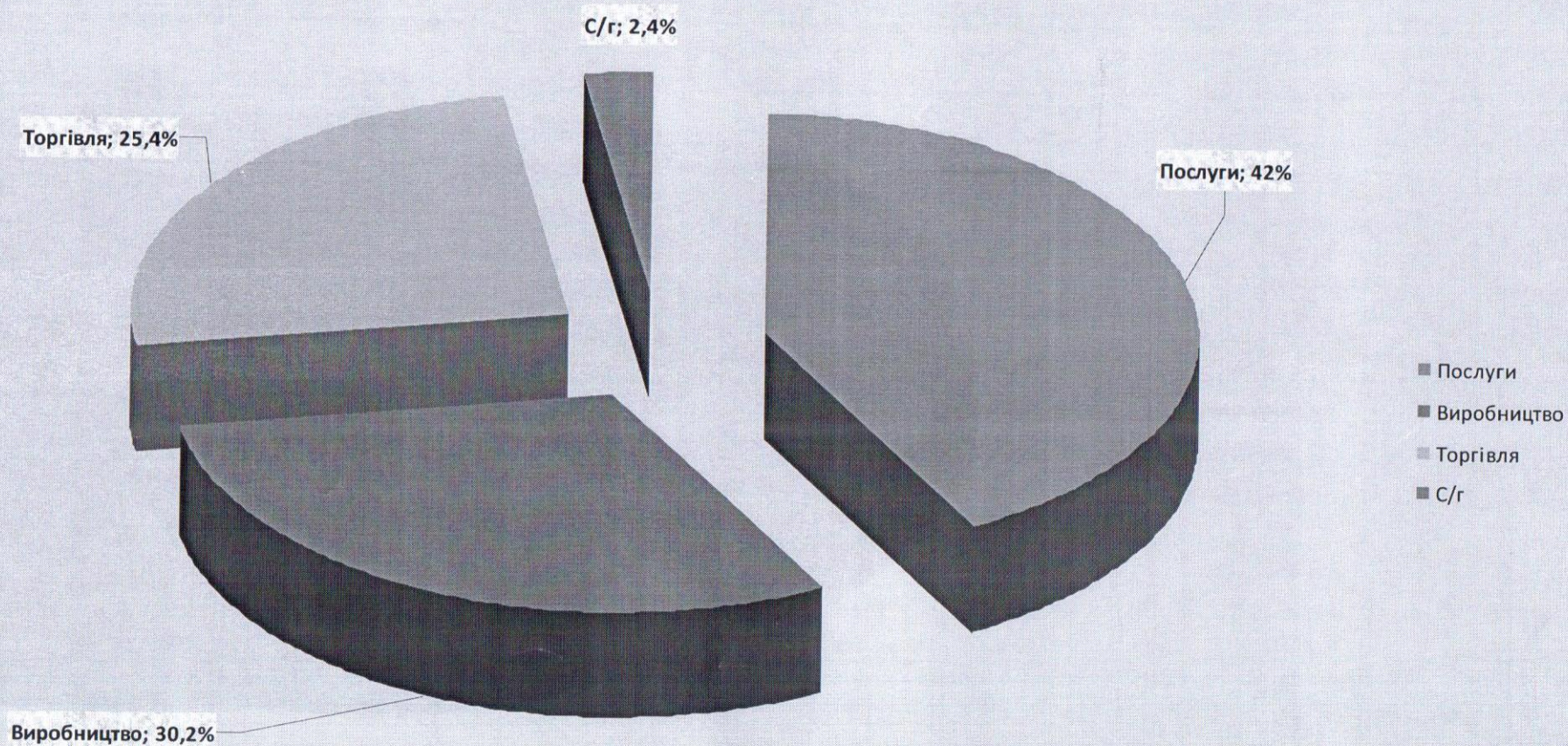

6
Ніжинська ОДПІ
Структура збору за 2012 рік
(державний бюджет ВСЬОГО ЗБІР)

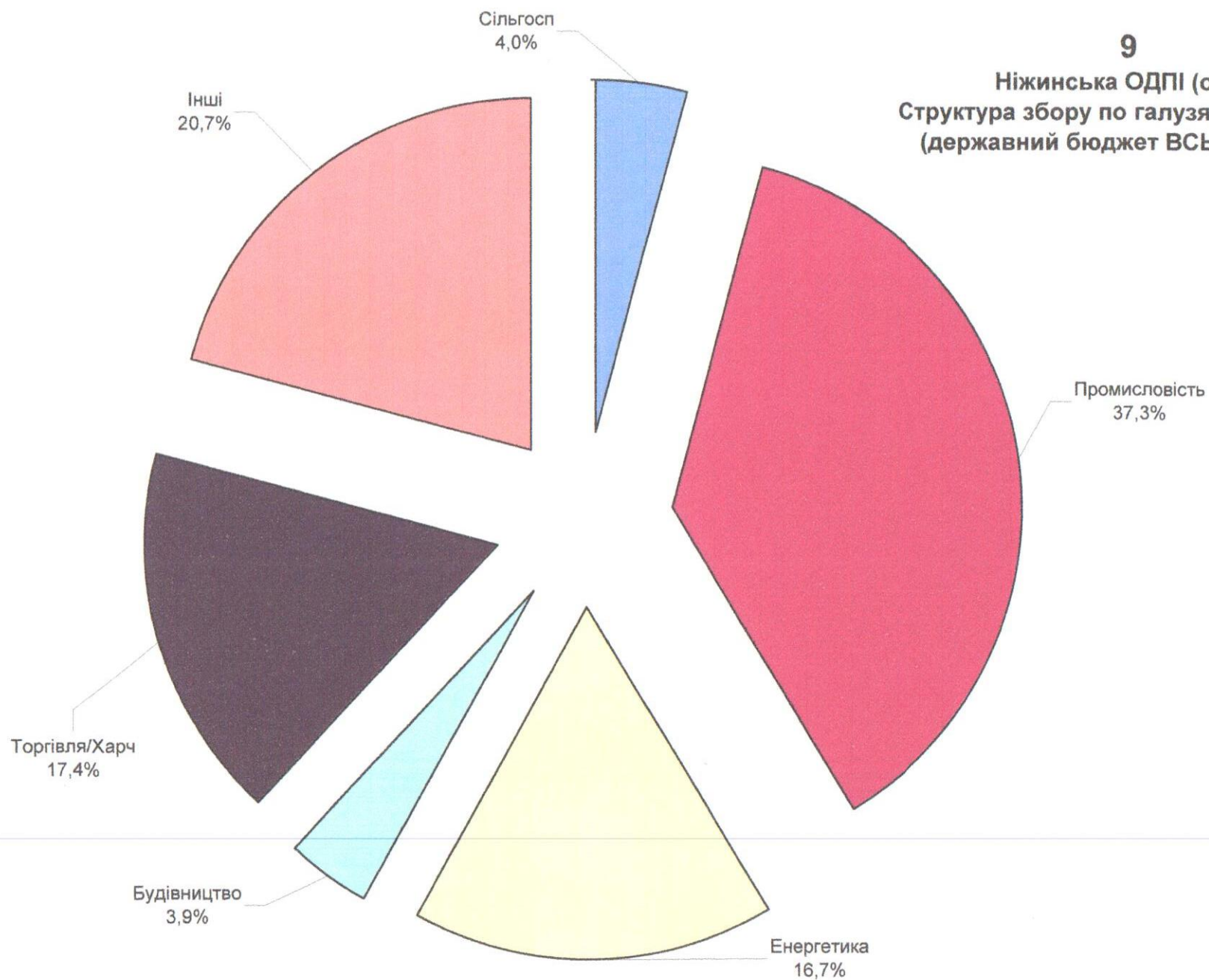
4
Ніжинська ОДПІ
Структура збору за 2012 рік
(місцевий бюджет ВСЬОГО ЗБІР)
Ніжин + Носівка

Структура діючих малих підприємств за основними видами економічної діяльності станом на 01.07.2014

9

Ніжинська ОДПІ (офіс)
Структура збору по галузям за 2012 рік
(державний бюджет ВСЬОГО ЗБІР)

Ніжинська ОДПІ (офіс)

10

%% збору до ДБ від обсягів реалізації в розрізі галузей економіки у 2012 році

